Colloquium Area "Current Approaches to Terminology Translation and Interpreting"

ABORDAREA TERMINOLOGICĂ A NOȚIUNII DE „INFRACTOR" ÎN LUMINA NORMELOR DE DREPT INTERN ȘI A JURISPRUDENȚEI EUROPENE/

A TERMINOLOGICAL APPROACH TO THE NOTION OF "INFRACTOR" (OFFENDER) IN THE LIGHT OF INTERNAL LAW NORMS AND EUROPEAN CASE LAW

Ana ZABULICA, MA
("Alecu Russo" Balti State University, Republic of Moldova)

ana.zabulica@usarb.md, https://orcid.org/0009-0000-1983-3705

Received: January 9th, 2026 | Reviewed: January 9th, 2026 | Accepted: January 9th, 2026
UDC 24-234 | https://doi.org/10.62413/cqm.2026.31

Abstract

The study is based on the terminological approach to the notion of "infractor" (offender) in the context of domestic law and European case law, highlighting the legal and conceptual implications of the use of this term. The research begins with the definition of the notion of "offender" in national law, outlining the legal criteria that condition the attribution of this quality, in particular the relationship to the principle of the presumption of innocence and the moment when a conviction becomes final. The aim of the approach is to elucidate and examine how the case law of the European Court of Human Rights influences the interpretation and use of the term, illustrating the European standards regarding the protection of the fundamental rights of the accused or defendant. By conducting the studies, relevant decisions of the ECHR that sanction the premature or improper use of the term "offender" by state authorities will be analyzed, to the extent that this may prejudice the right to a fair trial. In conclusion, the study reveals the need for a rigorous and prudent use of the notion of "offender", in accordance with the requirements of domestic law and European case law, underlining the importance of terminological harmonization to ensure respect for fundamental rights and the standards of the rule of law.

Keywords: *notion, infractor, law, term, offender*

Claritatea și precizia terminologică constituie o condiție esențială a aplicării corecte a normelor de drept. Noțiunea de *infractor* ocupă un loc central în cadrul juridic penal, întrucât legea penală este sursa de aplicabilitate asupra faptelor ce constituie infracțiuni. În același timp, utilizarea noțiunii de *infractor* implică riscuri semnificative în planul protecției drepturilor fundamentale, în special, atunci când calificarea este făcută înaintea stabilirii vinovăției printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

În contextul armonizării legislației Republicii Moldova cu cadrul normativ european, interpretarea și aplicarea noțiunii de *infractor* trebuie realizate în concordanță cu standardele dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare – CtEDO).

Interpretarea legii penale trebuie să se facă în acord strict cu conținutul ei. Ea este o operațiune logico-rațională care are ca scop descoperirea voinței legiuitorului exprimată în normele juridice penale. O interpretare corectă oferă claritate și precizie în stabilirea sensului termenului utilizat. „Dicționarul explicativ al limbii române" dă explicația următoare termenului analizat: „Persoană care a comis o infracțiune" (https://dexonline.ro/ definitie/infractor).

În „Dicționarul juridic" însă, termenul dat are următorul conținut: „persoana care a săvârşit în calitate de autor, instigator sau complice o infracțiune. Infractorul poate fi:

- *primar,* când nu a mai suferit în trecut o condamnare, care să-i atragă, potrivit legii, starea de recidivă;
- *recidivist,* când se află în stare de recidivă, împrejurare care constituie o circumstanță agravantă personală;
- *major,* când a împlinit cel puțin vârsta de 18 ani;
- *minor,* când este între 16 şi 18 ani sau chiar între 14 şi 16 ani şi dacă s-a constatat că a acționat cu discernământ în săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală (infractorii minori beneficiază de un regim sancționator mai blând, iar săvârşirea infracțiunii de către un major împreună cu un minor constituie o circumstanță agravantă pentru cel dintâi) (Art. 75, alin. 1, C.p.p.) (https://legeaz.net/dictionar-juridic/infractor).

Infractorul, în interpretarea lui Ion Popescu-Siriteanu, este „persoana care a comis o infracțiune", „infracțiunea" fiind fapta care prezintă pericol social, constând în încălcarea unei legi penale, săvârşită cu vinovăție şi prevăzută de legea penală (Popescu-Sireteanu, 1996, p. 40).

După Gheorghe-Antoniu Costică-Bulai, *infractorul* este „persoana care a săvârşit cu vinovăție o faptă pe care legea o pedepsește ca infracțiune consumată sau ca tentativă, ori care a participat la săvârşirea unei asemenea fapte ca instigator sau complice" (Costică-Bulai, 2011, p. 439). Cercetătorul delimitează şi el, în dicționarul său, tipurile de infractor descrise mai sus.

Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, nu dă o definiție noțiunii de *infractor*. Aceasta este dedusă din reglementarea infracțiunii și a subiectului ei. Astfel, potrivit Art. 14, alin. 1, Cod penal RM, (1) infracțiunea este „fapta (acțiunea sau inacțiunea) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârşită cu vinovăție şi pasibilă de pedeapsă penală", (2) nu constituie infracțiune acțiunea sau inacțiunea care, deşi, formal, conține semnele unei fapte prevăzute de prezentul cod, dar, fiind lipsită de importanță, nu prezintă gradul prejudiciabil al unei infracțiuni.

Potrivit Art. 21, Cod penal RM, care reglementează subiectul infracțiunii, (1) sunt pasibile de răspundere penală persoanele fizice responsabile care, în momentul săvârşirii infracțiunii, au împlinit vârsta de 16 ani; (2) persoanele fizice care au

vârsta între 14 şi 16 ani sunt pasibile de răspundere penală numai pentru săvârşirea infracţiunilor prevăzute la Art. 145, 147, 151, 152, alin. 2; Art. 164, 166, alin. 2 şi 3; Art. 171, 172, 175, 186-188, 189, alin. 2–6; Art. 190, alin. 2–5; Art. 192, alin. 2–4; Art. 1921, alin. 2 şi 3; Art. 196, alin. 4; Art. 197, alin. 2; Art. 212, alin. 3; Art. 217. alin. 4. lit. b; Art. 2171, alin. 3 şi 4, lit. b şi d; Art. 2173, alin. 3, lit. a şi b; Art. 2174; Art. 2176, alin. 2; Art. 260, 268, 270, 271; Art. 275, 280, 281, 283-286, 287, alin. 2 şi 3; Art. 288, alin. 2; Art. 290, alin. 2; Art. 292, alin. 2; Art. 317, alin. 2; Art. 342; (3) o persoană juridică, cu excepția autorităților publice, este pasibilă de răspundere penală pentru o faptă prevăzută de legea penală, dacă aceasta nu a îndeplinit sau a îndeplinit necorespunzător dispozițiile directe ale legii ce stabilesc îndatoriri sau interdicții privind efectuarea unei anumite activități și se constată cel puțin una din următoarele circumstanțe: a) fapta a fost săvârșită în interesul persoanei juridice respective de către o persoană fizică împuternicită cu funcții de conducere, care a acționat independent sau ca parte a unui organ al persoanei juridice; b) fapta a fost admisă, autorizată, aprobată sau utilizată de către persoana împuternicită cu funcții de conducere; c) fapta a fost săvârșită din cauza lipsei de supraveghere și control din partea persoanei împuternicite cu funcții de conducere; (3.1.) o persoană fizică se consideră împuternicită cu funcții de conducere, dacă are cel puțin una din următoarele funcții: a) de reprezentare a persoanei juridice; b) de luare a deciziilor în numele persoanei juridice; c) de exercitare a controlului în cadrul persoanei juridice; (4) persoanele juridice, cu excepția autorităților publice, răspund penal pentru infracțiunile pentru săvârşirea cărora este prevăzută sancțiune pentru persoanele juridice în partea specială din prezentul cod; (5) răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea persoanei fizice pentru infracțiunea săvârşită. Din cele expuse, se poate concluziona că infractorul este *persoana care întruneşte condițiile legale pentru a răspunde penal şi care a săvârşit o infracțiune în sensul legii penale* (*Codul Penal al RM*, nr. 985 din 18-04-2002, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121991&lang=ro).

Din perspectiva dreptului penal material și procesual, calitatea de infractor nu poate fi atribuită unei persoane decât după stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre judecătorească definitivă. Această concluzie rezultă din interpretarea sistemică a normelor „Codului penal" și ale „Codului de procedură penală al Republicii Moldova".

Art. 8 din ultimul cod citat mai sus consacră expres *prezumția de nevinovăție,* statuând că: (1) persoana acuzată de săvârşirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atâta timp cât vinovăția sa nu-i va fi dovedită, în modul prevăzut de prezentul cod, într-un proces judiciar public, în cadrul căruia îi vor fi asigurate toate garanțiile necesare apărării sale, şi nu va fi constatată printr-o hotărâre judecătorească de condamnare definitivă; (2) nimeni nu este obligat să dovedească nevinovăția sa; (3) concluziile despre vinovăția persoanei de săvârşirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate în condițiile prezentului cod, se interpretează în favoarea bănuitului, învinuitului, inculpatului (*Cod de procedură penală al RM*, nr. 122 din 14-03-2003, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150757&lang=ro).

Prin urmare, utilizarea noțiunii de *infractor* anterior acestui moment contravine atât legislației naționale, cât şi obligațiilor internaționale asumate de stat.

În dreptul procesual penal al Republicii Moldova, se disting mai multe statute juridice ale persoanei, fiecare având un conținut și un regim juridic distinct:

- *bănuitul* – persoana fizică sau juridică față de care există anumite probe că a săvârşit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuit prin unul din următoarele acte procedurale, după caz: procesul-verbal de reținere; ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate; ordonanța de recunoaştere a persoanei în calitate de bănuit (Art. 63, Codul de procedură penală al RM, nr. 122 din 14-03-2003);
- *învinuitul/inculpatul* – (1) învinuitul este persoana fizică sau juridică față de care s-a emis, în conformitate cu prevederile prezentului cod, o ordonanță de punere sub învinuire; (2) învinuitul în privința căruia cauza a fost trimisă în judecată se numeşte *inculpat*; (3) persoana în privința căreia sentința a devenit definitivă se numeşte: a) *condamnat*, dacă sentința este, parțial sau integral, de condamnare; b) *achitat*, dacă sentința este integral de achitare; (4) persoana nu are calitatea de învinuit din momentul când în privința ei a fost încetat procesul penal sau ea a fost scoasă de sub urmărire penală (Art. 65, Codul de procedură penală al RM, nr. 122 din 14-03-2003).

Noțiunea de *infractor* se suprapune, în sens juridic strict, cu cea de *condamnat* şi nu cu statutele procesuale anterioare. Această delimitare este esențială pentru evitarea încălcării prezumției de nevinovăție și a dreptului la apărare.

Art. 6, pct.2 din „Convenția Europeană a Drepturilor Omului" prevede că: „ orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa nu este legal stabilită" (*Convenția Europeană a Drepturilor Omului*, https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ron). Deci, în mod direct este aplicat principiul prezumției de nevinovăție până la proba contrară. În jurisprudență, se constată că termeniii *infractor* şi *infracțiune* nu pot fi utilizați în mod general. Ei pot fi folosiți doar în cazul în care persoana a fost condamnată pentru comiterea unei fapte prevăzută de legea penală. Alexandru Borodac afirmă că, la definirea noțiunii componenței de infracțiune concretă, sunt caracterizate în termeni juridici atât anumite cuvinte sau expresii, cât şi toate elementele constitutive ale infracțiunii: subiectul infracțiunii, obiectul infracțiunii, latura obiectivă şi latura subiectivă (Borodac, 2004). În acest sens, CtEDO recomandă ca autoritățile publice să se abțină de la utilizarea unor formulări care ar putea crea impresia că persoana este vinovată înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive. În cauza *Allenet de Ribemont c. Franța* (1995)[39], Curtea a constatat încălcarea Art. 6, pct. 2, CEDO, ca urmare a declarațiilor oficiale care prezentau reclamantul drept autor al infracțiunii, deși procedura penală era în curs. De asemenea Curtea a decis, cu opt voturi pro şi unul contra, că: (1) a avut loc o încălcare a Art. 6, paragraf 2 din Convenție; (2) statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni, 2.000.000 (două milioane) de franci francezi cu titlu de prejudiciu; (3) statul

[39] https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-57914%22]}

pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni, 100.000 (o sută de mii) de franci francezi, plus taxa pe valoarea adăugată, cu titlu de costuri şi cheltuieli; (4) respinge în unanimitate restul cererii de satisfacţie echitabilă. Hotărârea dată a fost redactată în limba engleză şi franceză, şi pronunţată în şedinţă publică la Palatul Drepturilor Omului de la Strasbourg, la 10 februarie 1995. Această jurisprudenţă este pe deplin aplicabilă şi în Republica Moldova, fiind obligatorie în virtutea Art. 4, alin. 2 din Constituţia Republicii Moldova care stipulează drepturile şi libertăţile omului: (1) dispoziţiile constituţionale privind drepturile şi libertăţile omului se interpretează şi se aplică în concordanţă cu Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte; (2) dacă există neconcordanţe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte şi legile ei interne, prioritate au reglementările internaţionale[40].

Un reper esenţial îl constituie cauza *Engel şi alţii c. Ţărilor de Jos* (1976)[41], în care CtEDO a stabilit criterii autonome pentru determinarea caracterului penal al unei acuzaţii. Aceste criterii – calificarea juridică în dreptul intern, natura faptei şi gravitatea sancţiunii – influenţează statutul persoanei în sensul Convenţiei, inclusiv protecţia oferită împotriva calificărilor premature drept „infractor".

Aplicarea necorespunzătoare a noţiunii de „infractor" poate conduce la:

- încălcarea prezumţiei de nevinovăţie;
- atragerea răspunderii internaţionale a statului în faţa CtEDO;
- afectarea dreptului la un proces echitabil.

În acest context, se impune o interpretare şi o utilizare strictă a terminologiei penale atât în actele normative, cât şi în practica judiciară şi discursul autorităţilor publice.

La data de 19 februarie 2026, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunţat o decizie de inadmisibilitate în cauza *Dan Nica c. România*. Această decizie este cu privire la principiul prezumţiei de nevinovăţie şi încetarea procesului penal pe motiv de prescripţie. Cauza examinată se referă la un presupus abuz în serviciu legat de achiziţia unor licenţe software fără licitaţie. Urmărirea penală a fost iniţiată de procurorii anticorupţie împotriva unui fost ministru al comunicaţiilor. Potrivit situaţiei din 2018, procurorul a dispus clasarea dosarului pe motiv de prescripţie, însă reclamantul a contestat, susţinând că dosarul trebuia încetat pentru alte motive şi anume că fapta nu fusese comisă cu vinovăţia cerută de lege. Instanţa a respins plângerea ca inadmisibilă, reţinând că nu are competenţa de a schimba temeiul clasării. Dreptul intern prevedea o procedură distinctă prin care persoana putea solicita continuarea urmăririi pentru a obţine o soluţie explicită privind nevinovăţia. Această cale nu a fost utilizată. În faţa Curţii de la Strasbourg, problema centrală a fost, dacă această abordare a afectat prezumţia de nevinovăţie. Mai exact, dacă refuzul instanţei de a examina fondul şi trimiterea la o altă procedură au sugerat, direct sau indirect, existenţa vinovăţiei. Poziţia Curţii a fost clară: instanţa naţională nu a afirmat şi nu a insinuat vinovăţia reclamantului.

[40] https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111918&lang=ro

[41] https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-57479%22]}

Argumentația a fost una strict procedurală, legată de competență. Faptul că persoana avea la dispoziție o procedură pentru a solicita constatarea nevinovăției nu înseamnă că sarcina probei a fost inversată și nici că statul a exprimat o poziție de vinovăție. În concluzie, decizia Curții a reafirmat un principiu esențial: prezumția de nevinovăție interzice orice afirmație de vinovăție în lipsa unei condamnări. Dar ea nu creează un drept autonom la o hotărâre de „reabilitare" atunci când cauza penală este încetată pe motiv pe prescripție[42].

În concluzie,ținem să susbliniem faptul că noțiunea de „infractor", deși frecvent utilizată în limbajul juridic, dar și în cel uzual, trebuie înțeleasă în contextul jurisprudenței Republicii Moldova, în care ea capătă un sens restrictiv, compatibil cu principiile fundamentale ale dreptului penal, dar şi cu normele Curții Europene a Drepturilor Omului. Calificarea unei persoane drept infractor este legitimă doar ulterior stabilirii vinovăției sale printr-o hotărâre judecătorească definitivă. Respectarea acestei exigențe constituie o garanție esențială a statului de drept și a protecției efective a drepturilor omului.

Referințe

Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985-XV din 18.04.2002.

Codul de procedură penală al Republicii Moldova, nr. 122-XV din 14.03.2003.

Constituția Republicii Moldova.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

CtEDO, *Engel și alții c. Țărilor de Jos*, Hotărârea din 8 iunie 1976.

CtEDO, *Allenet de Ribemont c. Franța*, Hotărârea din 10 februarie 1995.

Popescu-Sireteanu, I. (1996). *Mic dicționar juridic cu expresii și locuțiuni românești privitoare la drept și anexe*. Eeditura Bucovina.

Costică-Bulai, Gh.-A. (2011). *Dicționar de drept penal și procedură penală*. Editura Homagiu.

Borodac, Al. (2004). *Manual de drept penal. Partea specială cu modificările și completările până la 22.04.2004*. F. E. P. „Tipografia Centrală".

Site-uri

Dicționarul explicativ al limbii române. https://dexonline.ro (= *DEXonline*).

Dicționar juridic. https://legeaz.net/dictionar-juridic.

42 https://hudoc.echr.coe.int/?fbclid=IwY2xjawQL4UBleHRuA2FlbQIxMABicmlkETFjNTVlWjJSMVNUYzhEMG1Cc3J0YwZhcHBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHm5YJYritpXBQyjfPa5xejmvah4fKvjOX68GeGpH7r9uro76t5NGCKJXE_c_aem_MM2r1GL9CYIhkGqmyuSKvg#{%22documentcollectionid2%22:[%22DECISIONS%22],%22itemid%22:[%22001-248911%22]}.